

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญ

เทคโนโลยีสารสนเทศนับเป็นหนึ่งในเทคโนโลยีที่นำสมัยซึ่งมีผลต่อการดำรงชีวิตของประชาชน เพราะเป็นกุญแจสำคัญที่นำไปสู่การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพตามความต้องการของประเทศ เทคโนโลยีนำมาซึ่งเปลี่ยนแปลงครั้งยิ่งใหญ่ ส่งผลต่อวิถีชีวิต การทำงาน การเรียน มีคุณสมบัติที่สามารถสอดแทรกและเสริมสร้างสมรรถนะในกิจกรรม และการดำเนินการต่าง ๆ ด้วยเหตุนี้สังคมไทยจึงกลายเป็นสังคมสารสนเทศ (Information Society) ไม่ว่าบุคคลจะอยู่ในวัยใดอาชีพใดก็ตามจำเป็นต้องได้รับข้อมูลข่าวสารจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้ในการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาตนเองในทุกด้าน สถาบันการศึกษาต่างตระหนักถึงความสำคัญ และนำเทคโนโลยีมาใช้เป็นเครื่องมือช่วยจัดการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดการพัฒนาต่อยอดความรู้เดิมที่มีอยู่นำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ใหม่ ขณะเดียวกันก็ช่วยเพิ่มขีดความสามารถของผู้สอนในการสอน และผู้เรียนให้เรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น (สายสุตา ปันตระกูล และคณะ, 2557) จากการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบันโลกได้เข้าสู่เทคโนโลยีแห่งการเรียนรู้ แต่ละประเทศจึงพยายามพัฒนาศักยภาพของสังคม เมื่อนักการศึกษานำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ประโยชน์เพื่อการศึกษาทำให้เกิดการเรียนรู้ไปสู่คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ซึ่งประเทศไทยได้มียุทธศาสตร์การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในวงการศึกษาด้วยเช่นกัน การนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้เพื่อศึกษามีหลายลักษณะคือ (ปทีป เมธาคุณวุฒิ, 2544 ; ถนอมพร เลาหจรัสแสง, 2542) 1) การลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา 2) เป็นเครื่องมือพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา 3) การพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ทางด้านเทคโนโลยี 4) บทบาทของอินเทอร์เน็ตกับการศึกษา โดยอาศัยศักยภาพและความสามารถของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้อิสระ เรียนที่ไหน เมื่อไหร่ก็ได้ (anytime anywhere) โดยจะสร้างโอกาสให้แก่ผู้เรียนมากขึ้น สามารถแลกเปลี่ยนกันระหว่างผู้เรียนได้ ทำให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยีโดยผู้เรียนจะต้องเป็นผู้คิด ตัดสินใจเลือกเนื้อหาในการเรียน การจัดลำดับการเรียนรู้ การควบคุมเส้นทางการเรียนและการนำเสนอผลงาน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน ผู้เรียนกับผู้เรียน ผู้เรียนกับเนื้อหา และผู้เรียนกับสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้ ซึ่งก่อให้เกิดบรรยากาศของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับระหว่างผู้เรียน โดยเฉพาะการใช้การศึกษาออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมหาชน (MOOC: Massive Open Online Course) ที่เริ่มมีแนวคิดแพร่หลายในวงการศึกษาตั้งแต่ปี ค.ศ.2002 โดยเริ่มจากในหลายสถาบันการศึกษาที่มีความเชื่อในเรื่องของความรู้สู่สาธารณะ กล่าวคือ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนที่สนใจสมัครเรียนรายวิชาที่ตนสนใจโดยไม่มีค่าใช้จ่าย สิ่งนี้

ถือเป็นหลักการของการศึกษาออนไลน์ระบบเปิดที่ออกแบบรายวิชาสนับสนุนผู้เรียนโดยไม่จำกัดจำนวนเป็นการเรียนรู้ตามความสนใจของแต่ละบุคคล และยังจัดเป็นนวัตกรรมที่เป็นก้าวสำคัญของการเรียนการสอนทางไกลที่พัฒนามาเรื่อย ๆ จากสื่อสิ่งพิมพ์ โสตทัศน สื่อประสม และการเรียนการสอนผ่านเทคโนโลยี ซึ่งมีประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอนทั้งกับผู้เรียนและผู้สอน ผู้เรียนจะสามารถเข้าถึงสาระความรู้ได้อย่างอิสระ สามารถเลือกเรียนรายวิชาที่สนใจได้จากแหล่ง MOOCs ทั่วโลก เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองและกลายเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต อีกทั้งยังประหยัดค่าใช้จ่าย และสำหรับผู้สอนจะสามารถสร้างบทเรียนออนไลน์ การทำสื่อการเรียนการสอน ที่มีทั้งเอกสาร วิดีโอ แบบฝึกหัด และแบบทดสอบ สำหรับสถาบันการศึกษาจะเป็นรูปแบบการเรียนการสอนซึ่งนำเทคโนโลยีทางการศึกษามาใช้ให้เกิดประโยชน์โดยจะเห็นได้ว่าความรู้ในปัจจุบันสามารถแสวงหาความรู้ได้ง่ายเพียงแค่อินเทอร์เน็ต โดยยึดหลักที่ว่าไม่ว่าคุณเป็นใคร คุณก็สามารถแสวงหาความรู้ได้ ซึ่งรูปแบบทรัพยากรการเรียนรู้ออนไลน์ในระบบเปิดสำหรับมหาชน อาจจำแนกได้เป็น 3 ประเภท ตามลักษณะของสังคมและการเรียนรู้ ได้แก่ 1) ซีมูค (cMOOCs) เป็นรูปแบบแรก ๆ ของ MOOCs ที่เน้นชุมชนและการเชื่อมโยง อาจพบกลุ่มชุมชน การเรียนรู้ในระบบบริหารจัดการเรียนรู้และการเชื่อมโยงเครือข่ายเว็บ ลักษณะของซีมูคตามแนวคิด ทฤษฎี Connectivism จึงมีลักษณะ 4 ประการ ได้แก่ (1) การผนวกแหล่งความรู้เข้าด้วยกัน (Aggregation) มีแนวคิดให้เนื้อหาสาระรวบรวมจากแหล่งการเรียนรู้หลากหลายที่รวบรวมไว้ในที่เดียว (2) การผสมผสานใหม่ (Remix) จัดเก็บและติดตาม ตามความต้องการของผู้เรียนเอง (3) การสร้างวัตถุประสงค์ใหม่ (Repurpose) ผู้เรียนสามารถสร้างบัญชีผู้ใช้ส่วนตัว (Account) บันทึกการเรียนรู้ของตน สะท้อนความคิด เป็นต้น (4) การส่งต่อ (Feeding forward) ผู้เรียนร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้เรียนอื่น 2) เอ็กซ์มูค (xMOOCs) เป็นการเปลี่ยนแปลงของ MOOCs เป็นการศึกษาค้นคว้าความรู้แบบเปิด สามารถให้ผู้เรียนเข้ามาลงทะเบียนเรียนโดยไม่มีค่าใช้จ่าย เป็นแหล่งความรู้แบบสาธารณะ และวัดประเมินผลแบบเปิด เอ็กซ์มูคจึงมีบริบทของการสื่อสารทางสังคม มีแหล่งความรู้ให้เข้าถึงออนไลน์ และเอื้ออำนวยการเรียนรู้ โดยผู้เชี่ยวชาญและนักปฏิบัติในศาสตร์นั้น ๆ 3) พีมูค (pMOOCs) มีลักษณะการเรียนรู้แบบเปิดโดยใช้หลักของการใช้โครงงานเป็นฐาน มีลำดับการเรียนรู้ในคอร์ส ได้แก่ (1) การริเริ่ม (2) การสืบหา (3) การเปิดแนวคิด (4) การเชื่อมโยง (5) การสร้างต้นแบบ (6) การเก็บรักษาเพื่อค้นคืน (7) การประเมิน (8) การสะท้อนและ (9) การเสริมให้สมบูรณ์ (McAndrew, 2013 อ้างอิงในใจทิพย์ ณ สงขลา, 2557)

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม จึงทำให้มีความหลากหลายในเรื่องของประเพณี ความเชื่อ ค่านิยม และวัฒนธรรม โดยวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิต มี 2 ประเภท คือ 1) วัฒนธรรมทางด้านวัตถุ เช่น สิ่งของ, เครื่องใช้, บ้านเรือน, การแต่งกาย, อาหารการกิน เป็นต้น และ 2) วัฒนธรรมทางด้านจิตใจ เป็นเรื่องเกี่ยวกับเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ

ของมนุษย์ เพื่อให้เกิดปัญญา และมีจิตใจที่ดั่งาม เช่น ศาสนา ศีลธรรม, จริยธรรม คติธรรม ศิลปะ วรรณคดี และแบบแผนของขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมของคนในแต่ละภูมิภาคต่าง ๆ มีทั้งที่เหมือนกัน คล้ายคลึงกันและต่างกัน เกิดจากปัจจัยทางภูมิประเทศ ภูมิอากาศ การประกอบอาชีพ ประเพณี ความเชื่อ การนับถือศาสนา และการรับวัฒนธรรมจากที่ต่าง ๆ การได้เรียนรู้ถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรมและการดำรงอยู่ของผู้คนในภูมิภาค เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันและเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน (เอกรินทร์ สังข์ทอง, 2555)

สัดส่วนประชากรมุสลิมที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย 44% ของชาวมุสลิมในไทยอาศัยอยู่ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ยะลา ปัตตานี นราธิวาส) ร้อยละ 34 อาศัยอยู่ในจังหวัดต่าง ๆ ของภาคใต้ ร้อยละ 11.75 อาศัยอยู่ในกรุงเทพฯ ร้อยละ 8.61 อาศัยอยู่ในปริมณฑลของกรุงเทพฯ และจังหวัดในภาคกลาง และอีกร้อยละ 1.64 อาศัยอยู่ในภาคเหนือและภาคอีสานของไทย สิ่งเหล่านี้ทำให้เห็นถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรมและในการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกัน ในบริบทของวัฒนธรรมตน และเรียนรู้วัฒนธรรมอื่นร่วมด้วย หนึ่งในวัฒนธรรมที่มีความโดดเด่นของภาคใต้ คือ วัฒนธรรมด้านการบริโภคของชาวมุสลิมที่มีความแตกต่างอย่างชัดเจน แต่มีน้อยคนนักที่จะเรียนรู้อย่างลึกซึ้งถึงหลักการดังกล่าว ทำให้ความเข้าใจในเรื่องนี้มีความคลาดเคลื่อนมาตลอดตั้งแต่ในอดีตที่ผ่านมา จึงทำให้เกิดเป็นปัญหาที่เกิดจากความไม่เข้าใจในความหลากหลายของวัฒนธรรม (Simpson and Singer อ้างถึงใน อลิสา หะสาเมาะ, 2552) ความไม่เข้าใจกันทั้งในด้านความหลากหลายทางวัฒนธรรม อันเนื่องมาจากความแตกต่างในด้านต่าง ๆ ทั้งวัฒนธรรม ความเชื่อ ศาสนา และทัศนคติ หลักคำสอนของชาวมุสลิมจะยึดมั่นในศาสนาอิสลามอย่างเคร่งครัดโดยไม่มีข้อจำกัดในความสัมพันธ์เรื่องศาสนา อีกทั้งในหลักคำสอนยังไม่มีข้อจำกัดทางศาสนาอื่น ๆ อีกด้วย แต่ภาพรวมในปัจจุบันยังขาดความรู้ความเข้าใจต่ออิสลาม จึงต้องหาแนวทางการแก้ไขโดยเน้นความเข้าใจ เข้าถึงแบบสันติวิธีที่สุด เพื่อไม่ให้กระทบต่อศาสนาใดมากเกินไป และเพื่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีต่อกันในระหว่างศาสนา โดยการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสงบสุข (บัณฑิตย สมะฮุน, 2557)

จากที่มาและความสำคัญข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะพัฒนาการศึกษาออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมหาชน เรื่อง การบริโภคของชาวมุสลิม เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการสร้างความรู้สำหรับบุคคลทั่วไปขึ้นเพื่อช่วยในการศึกษาบริบทของความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรม นอกจากนี้ยังเป็นการนำเอาทรัพยากรและจุดแข็งในด้านการจัดการศึกษาแบบเปิดมาช่วยเสริมซึ่งกันและกัน เพื่อพัฒนาศักยภาพในด้านการจัดการเรียนการสอน การเรียนรู้ สังคม วิถีชีวิตและวิถีการเรียน ซึ่งเป็นกุญแจสำคัญในการสร้างความร่วมมือทั้งในส่วนของผู้บริหาร อาจารย์ผู้สอนและตัวผู้เรียนเอง รวมไปถึงการพัฒนาองค์ความรู้ในด้านต่าง ๆ สร้างความเข้มแข็งให้สังคมอันจะนำไปสู่การพัฒนาประเทศและเพื่อเตรียมความพร้อมในการที่จะก้าวสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาการศึกษาออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมหาชน เรื่อง การบริโภคของชาวมุสลิม เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการสร้างความรู้สำหรับบุคคลทั่วไป
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการสร้างความรู้ของผู้เรียนที่เรียนด้วยการศึกษาออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมหาชน เรื่อง การบริโภคของชาวมุสลิม
3. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้อีกก่อนและหลังเรียนด้วยการศึกษาออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมหาชน เรื่อง การบริโภคของชาวมุสลิม เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการสร้างความรู้สำหรับบุคคลทั่วไป
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนที่เรียนด้วยการศึกษาออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมหาชน เรื่อง การบริโภคของชาวมุสลิม เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการสร้างความรู้สำหรับบุคคลทั่วไป

สมมติฐานของการวิจัย

1. ผู้เรียนที่เรียนด้วยการศึกษาออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมหาชน เรื่อง การบริโภคของชาวมุสลิม มีพฤติกรรมส่งเสริมพฤติกรรมการสร้างความรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติ 0.01
2. ผู้เรียนที่เรียนด้วยการศึกษาออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมหาชน เรื่อง การบริโภคของชาวมุสลิม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติ 0.01

ขอบเขตการวิจัย

เพื่อพัฒนาการศึกษาออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมหาชน เรื่อง การบริโภคของชาวมุสลิม เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการสร้างความรู้สำหรับบุคคลทั่วไป

1. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง ได้แก่ บุคคลทั่วไปที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาหลักการฮาลาล-ฮารอม กับการบริโภค ในระบบ PSU MOOC ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จำนวน 124 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น

การศึกษาออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมหาชน เรื่อง การบริโภคของชาวมุสลิม เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการสร้างความรู้สำหรับบุคคลทั่วไป

ตัวแปรตาม

1. พฤติกรรมการสร้างความรู้ของผู้เรียน
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

3. ความพึงพอใจของผู้เรียน

3. ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการพัฒนาการศึกษาออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมหาชน เรื่อง การบริโภคของชาวมุสลิม ประกอบไปด้วย 4 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 : ฮาลาล ฮารอม (คืออะไร)

ตอนที่ 2 : พฤติกรรมการบริโภคของชาวมุสลิม

ตอนที่ 3 : การผลิตอาหารฮาลาล

ตอนที่ 4 : ความสำคัญของเครื่องหมายฮาลาล

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้การศึกษาออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมหาชน เรื่อง การบริโภคของชาวมุสลิม เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการสร้างความรู้สำหรับบุคคลทั่วไป
2. ได้แนวทางในการพัฒนาการศึกษาออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมหาชน เรื่อง การบริโภคของชาวมุสลิม เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการสร้างความรู้สำหรับบุคคลทั่วไป
3. เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาการศึกษาออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมหาชน เรื่อง การบริโภคของชาวมุสลิม เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการสร้างความรู้สำหรับบุคคลทั่วไป
4. ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาการศึกษาออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมหาชน

นิยามศัพท์เฉพาะ

ระบบการเรียนรู้แบบเปิด หมายถึง การเรียนการสอนที่ฝึกให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการคิดที่หลากหลาย เพื่อกระตุ้นการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน โดยจะมีประเด็นปัญหา แนวทางการแก้ปัญหา เพื่อค้นหาคำตอบ เป็นการจัดองค์ประกอบในการเรียนการสอนที่ใช้เทคโนโลยีและกระบวนการอย่างสอดคล้องสัมพันธ์กัน เพื่อเผยแพร่ความรู้แก่ผู้เรียน โดยไม่จำเป็นต้องเป็นผู้ที่ศึกษาอยู่ในระบบสถานศึกษา ประกอบด้วยหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน สื่อและเทคโนโลยี รวมทั้งคอร์สแวร์ การประเมินและการปรับปรุง

การศึกษาออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมหาชน (MOOC: Massive Open Online Course) หมายถึง หลักสูตรที่เปิดสอนอย่างเสรีสำหรับทุกคนที่สนใจจะศึกษาหาความรู้ สามารถเข้าเรียนได้ตามรายวิชาที่ตนเองสนใจ อาจมีหรือไม่มีค่าใช้จ่ายก็ได้ โดยหลักสูตรส่วนใหญ่จะเป็นรูปแบบของวิดีโอบรรยาย มีเอกสารประกอบการเรียนรายวิชา การเชื่อมโยงแหล่งข้อมูล และมีกิจกรรมการปฏิบัติทบทวนการเรียนรู้หรือกิจกรรมปฏิสัมพันธ์การเรียนรู้หรืออภิปรายโต้ตอบ แบบฝึกหัดแบบทดสอบ รวมทั้งการออกแบบกิจกรรมที่มีลักษณะเป็นโครงงานและ/หรือ กลุ่มการเรียนรู้ โดยการ

พัฒนาการศึกษาออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมหาชน ได้แก่ 1) โครงร่างรายวิชา 2) ความพร้อมบุคลากร 3) การออกแบบการเรียนการสอน 4) เนื้อหารายวิชา 5) สื่อการเรียนรู้ 6) การสื่อสาร 7) ลิขสิทธิ์ และครีเอทีฟคอมมอนส์ 8) การสนับสนุนผู้เรียน 9) ผลการจัดการเรียนรู้ 10) การปรับปรุงพัฒนา การประเมินผลรายวิชา

พฤติกรรมการสร้างความรู้ หมายถึง การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน โดยก่อให้เกิดความรู้ ภายใน (Tacit Knowledge) ความรู้ชัดแจ้ง (Explicit knowledge) โดยผ่านกระบวนการจัดการ สิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้เพื่อการสร้างความรู้

การสร้างความรู้ หมายถึง กระบวนการทางจิตวิทยาของตัวผู้เรียนเองและการมีปฏิสัมพันธ์ ซึ่งกันและกันระหว่างความรู้ที่อยู่ในตัว (Tacit Knowledge) และความรู้ที่ชัดแจ้ง (Explicit Knowledge) โดยผ่านกระบวนการดูดซึม (Assimilation) และการปรับเปลี่ยน (Accommodation) โดยมีกระบวนการในการจัดสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้เพื่อการสร้างความรู้ ได้แก่ 1. กิจกรรมการเรียนรู้ตามสภาพจริง (Authentic Learning Tasks) 2. บริบททางสังคม (Social Context) 3. ความร่วมมือจากภายนอก (Collaborative Configuration) และความร่วมมือทางสังคม (Social Collaborative) 4. ส่งเสริมการคิดด้วยตนเองในกระบวนการเรียนรู้ (Encourage Voice and Ownership in the Learning Process) 5. ประสบการณ์เกี่ยวกับกระบวนการสร้างความรู้ (Experience with the Knowledge Construction Process) และ 6. การตระหนักรู้ด้วยตนเองใน กระบวนการเรียนรู้ (Self-Awareness of the Knowledge Construction Process)

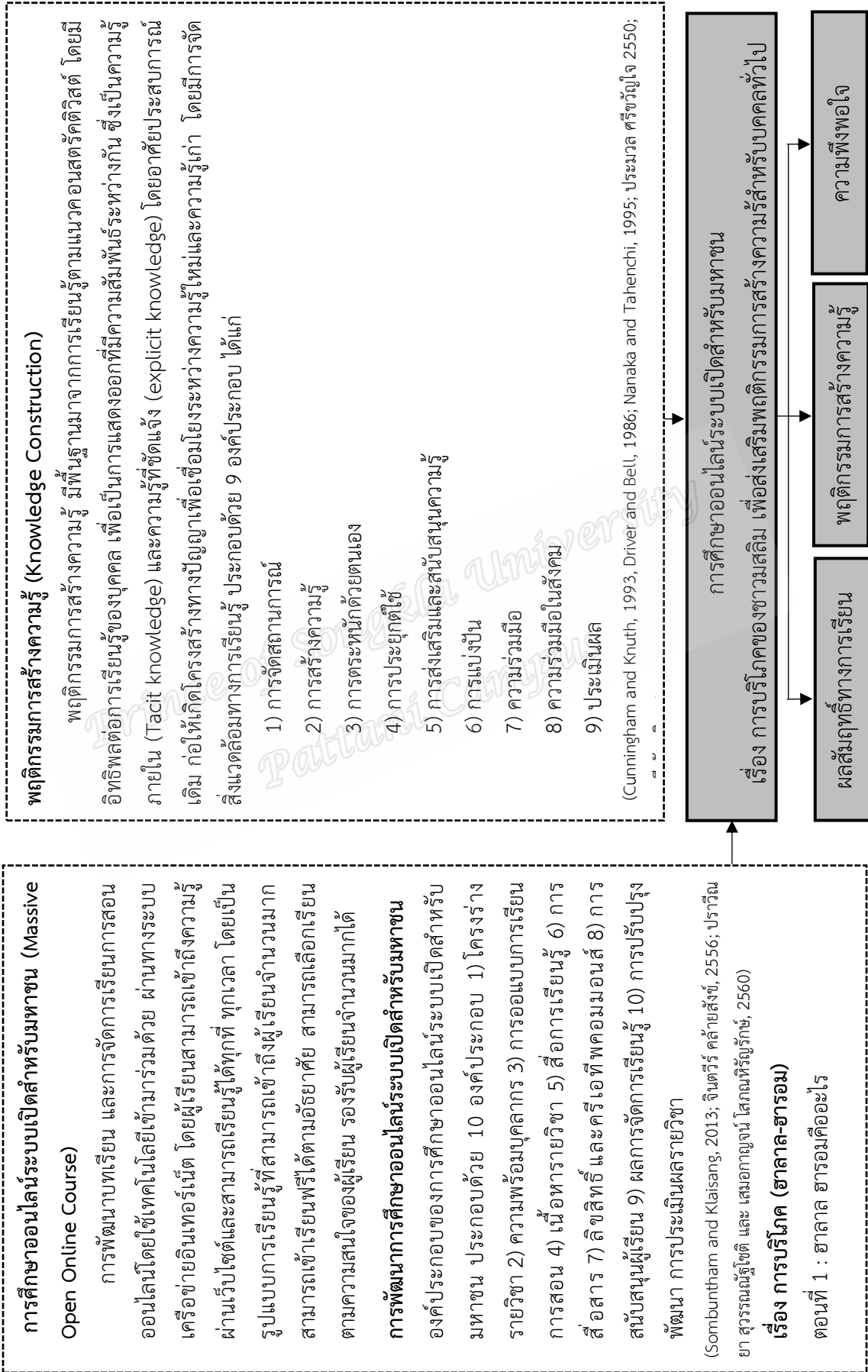
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ระดับความรู้ความสามารถและทักษะที่ผู้เรียนได้รับและ พัฒนาตนให้ดีขึ้นจากการเรียนการสอนวิชาต่าง ๆ โดยอาศัยเครื่องมือในการวัดผล หลังจากการเรียนรู้ หรือการฝึกอบรมเหล่านั้นแล้ว ซึ่งอาจพิจารณาได้จากคะแนน หรือความชำนาญเชิงทักษะ

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาการศึกษาออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมหาชน เรื่อง การบริโภคของชาวมุสลิม เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการสร้างความรู้สำหรับบุคคลทั่วไป มีกรอบแนวคิดที่นำมาวิจัย ดังนี้

1. การศึกษาออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมหาชน
2. พฤติกรรมการสร้างความรู้
3. ความพึงพอใจ
4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย